

6. *Keyns Dzh. M. General theory of employment, interest and money / Dzh. M. Keyns. – M.: Gelios ARV, 2002. – 352 s.*
7. *Kindzerskiy Y.V. The State Order in the world and peculiarities of its application in development policy: lessons for Ukraine / Y.V. Kindzerskiy // Ekonomika Ukrainy. – 2015. – №3. – S. 4-25.*
8. *Loshchikhin A.N. Economic function of a modern state. Theoretical and legal aspects / A.N. Loshchikhin. – M.: Yuridicheskaya mysl', 2008. – 368 s.*
9. *Malyy I.I. Theory of distribution of social product / I.I. Malyy. – M.: Finansy, 2000. – 248 s.*
10. *Manko G.N. Macroeconomics / G. N. Manko. – K.: Osnovy, 2000. – 588 s.*
11. *Mill' Dzh. About liberty / Dzh. Mill'; per. s angl. A. Fridmana // Nauka i zhizn'. – 1993. – № 11. – S. 10-15.*
12. *Petti V. A treaty about taxes and collections / V. Petti. Antologiya ekonomicheskoy klassiki. V 2-kh tomakh. T.1. – M.: MP «EKONOV», 1993. – 475 s.*
13. *Pigu A. Welfare Economics / A. Pigu. V dvukh tomakh. Tom 1. – M.: Progress, 1985. – 512 s.*
14. *Retrospective of market reforms in Ukraine: modern discourse: monografiya / pod red. L.P. Gorkin. – M.: In-t ekon. i prognozuv., 2010. – 760 s.*
15. *Samuel'son Pol E. Ekonomika / P.E. Samuel'son, V.D. Nordkhaus. – M.; SPb.; K.: Vil'yams, 2007. – 1358 s.*
16. *Sidenko V. The global crises of the XXI century: an approach of the political economy / V. Sidenko // Ekonomicheskaya teoriya. – 2015. – №4. – S. 12-18.*
17. *Smit A. Research about the nature and reasons of wealth of the nations / A. Smit // Antologiya ekonomicheskoy klassiki. V 2-kh tomakh. T.1. – M.: MP «EKONOV», 1991. – 475 s.*
18. *Shkol'nik I.A. The State Order as a tool of regulation of economic processes / Shkol'nik I.A. // Vestnik Ukrainy akademii bankovskogo dela. – 2009. – №2. – S. 12-18.*
19. *Haavelmo Trygve Magnus. On the Theory and Measurement of Economic Relations. Statistical Implications of a System of Simultaneous Equations / Trygve Magnus Haavelmo // Econometrica. – 1943a. – Vol. 11. – №1, – p. 1-12.*
20. *Hicks J. Mr. Keynes and the «Classics» / J. Hicks // Econometrica. – 1937. – April. – p. 147-159.*
21. *Mazaraki A. Semantic modeling service management of sanatorium resort health enterprises / A. Mazaraki, N. Vedmid // Ekonomicheskij chasopis-XXI. – 2013. – №7-8 (1). – С. 80-82.*

ДАНИ ПРО АВТОРІВ:

Уманців Юрій Миколайович, професор кафедри економічної теорії та конкурентної політики Київського національного торговельно-економічного університету, професор, доктор економічних наук.

e-mail: markov8@ukr.net

Міняйло Олександр Іванович, доцент кафедри економічної теорії та конкурентної політики Київського національного торговельно-економічного університету, доцент, кандидат економічних наук.

e-mail: ekonteor@yandex.ru

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Уманцев Юрий Николаевич, профессор кафедры экономической теории и конкурентной политики Киевского национального торгового-экономического университета, профессор, доктор экономических наук.

e-mail: markov8@ukr.net

Миняйло Александр Иванович, доцент кафедры экономической теории и конкурентной политики Киевского национального торгового-экономического университета, доцент, кандидат экономических наук.

e-mail: ekonteor@yandex.ru

DATA ABOUT THE AUTHORS

Umantsiv Yuriy Mykolayovych, professor of economic theory and competition policy in Kyiv National University of Trade and Economic, professor, doctor of economic sciences.

e-mail: markov8@ukr.net

Miniailo Alexandr Ivanovych, associate Professor of economic theory and competition policy in Kyiv National University of Trade and Economic, associate professor, candidate of economic sciences.

e-mail: ekonteor@yandex.ru

УДК 172.12:351.865(477)

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ ЯК ОДИН ІЗ ФЕНОМЕНІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Шимченко Л.А.

Предметом дослідження є волонтерський рух як один із феноменів самоорганізації громадян України в умовах зовнішньої загрози державі і суспільству, що взяв на себе функцію стабілізатора рівня соціальної напруги та привніс в життя українців потребу в свободі, справедливості і мирі, як механізми забезпечення власної соціальної безпеки.

Метою написання статті стало прагнення дослідити на основі світового та нинішнього українського досвіду ефективність форм діяльності волонтерів по забезпеченню соціальної безпеки.

Теоретичною і методологічною основою роботи послужили Закони України, інші нормативні акти, друковані періодичні матеріали, інтернет-ресурси.

Результати роботи. Акцентується увага на ролі волонтерського руху у формуванні громадянського суспільства, нова свідомість якого спрямована на систему реформування політично-економічної системи України, що в результаті може гарантувати забезпечення соціальної безпеки.

Галузь використання результатів. Організація і проведення досліджень в сфері соціальної безпеки.

Висновки. В історії українського поступу відбулися фундаментальні процеси, пов'язані з усвідомленням людиною буття в цілому, самої себе і своїх меж. Українці в певний момент усвідомили сутність світу в якому живуть і власну визначеність через діяльність в намаганні видозмінити світ – тому через механізм волонтерства взяли певну відповідальність за долю нації та держави. Поставивши за мету досягнення соціального миру, волонтери своєю діяльністю намагаються утвердити в країні найелементарніші європейські стандарти життя та «стимулюють» державу до такого рівня перетворень, щоб в найближчій перспективі гарантувати соціальну безпеку та динамічний розвиток України.

Ключові слова: соціальна безпека, соціальна напруга в суспільстві, волонтер, волонтерський рух, громадські об'єднання, громадянське суспільство, патріотизм, допомога.

ВОЛОНТЕРСКОЕ ДВИЖЕНИЕ КАК ОДИН ИЗ ФЕНОМЕНОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УКРАИНЕ

Шимченко Л.А.

Предметом исследования является волонтерское движение как один из феноменов самоорганизации граждан Украины в условиях внешней угрозы государству и обществу, что взял на себя функцию стабилизатора уровня социального напряжения и привнес в жизнь украинцев потребность в свободе, справедливости и мире, как механизмах обеспечения собственной социальной безопасности.

Целью написания статьи стало стремление исследовать на основе мирового и нынешнего украинского опыта эффективность форм деятельности волонтеров по обеспечению социальной безопасности.

Теоретической и методологической основой работы послужили Законы Украины, другие нормативные акты, печатные периодические материалы, интернет-ресурси.

Результаты работы. Акцентируется внимание на роли волонтерского движения в формировании гражданского общества, новое сознание которого направлено на систему реформирования политико-экономической системы Украины, которая в результате может гарантировать обеспечение социальной безопасности.

Отрасль использования результатов. Организация и проведение исследований в сфере социальной безопасности.

Выводы. В истории украинского продвижения состоялись фундаментальные процессы, связанные с осознанием человеком бытия в целом, самой себя и своих пределов. Украинцы в определенный момент осознали сущность мира в котором живут и собственную определенность через деятельность в попытке видоизменить мир – потому через механизм волонтерства взяли определенную ответственность за судьбу нации и государства. Поставив за цель достижение социального мира, волонтеры своей деятельностью пытаются утвердить в стране элементарные европейские стандарты жизни и «стимулируют» государство к такому уровню превращений, чтобы в ближайшей перспективе гарантировать социальную безопасность и динамическое развитие Украины.

Ключевые слова: социальная безопасность, социальное напряжение в обществе, волонтер, волонтерское движение, общественные объединения, гражданское общество, патриотизм, помощь.

VOLUNTEER MOTION AS ONE OF THE PHENOMENA OF PROVIDING OF SOCIAL SAFETY IS IN UKRAINE

Shimchenko L.A.

The article of research is volunteer motion as one of the phenomena of self-organization of citizens of Ukraine in the conditions of external threat the state and society, that undertook the function of stabilization of level of social tension and brought in life of Ukrainians a requirement in freedom, justice and world, as mechanisms of providing of own social safety.

The purpose of writing of the article was become by aspiration to probe on the basis of world and present Ukrainian experience efficiency of forms of activity of volunteers on providing of social safety.

Laws of Ukraine, other normative acts, printed periodic matters, internetresources, served theoretical and methodological basis of work.

The results. The attention is focused on the role of the volunteer movement in the formation of civil society, a new consciousness which is aimed at reforming the system of political and economic system of Ukraine, which as a result can guarantee the provision of social security.

Branch use of the results. Organizing and conducting in the field of social security research.

Conclusions. *Fundamental processes, related to the awareness of life a man on the whole, took place in history of Ukrainian advancement, itself and the limits. Ukrainians in certain moment realized the world essence in which live and own definiteness through activity in an attempt to modify the world – that is why through the mechanism of volunteer took certain responsibility for the fate of nation and state. Putting for a purpose achievement of the social world, volunteers try to confirm the activity in the country the European standards of life and «stimulate» the state to such level of transformations, that in the nearest prospect to guarantee social safety and dynamic development of Ukraine.*

Keywords: *social safety, social tension in society, volunteer, volunteer motion, public motion, civil society, patriotism, help.*

Актуальність теми. Основним здобутком Революції Гідності в Україні варто вважати пришвидшення будівництва громадянського суспільства, вагомою складовою якого є волонтерський рух, що привносить в життя людей потребу в мирі, свободі, безпеці та справедливості. В період кризи, а Україна безперечно перебуває в глибокій соціально-економічній кризі, волонтерська діяльність набуває особливого звучання і спрямовується на зняття соціальної наруги шляхом підтримки найбільш знедолених категорій населення – тих, які в силу об'єктивних обставин не здатні, чи через певні обставини не можуть, піклуватися про себе самостійно. Діяльність волонтерів забезпечує, за рахунок оперативного реагування та надання ефективною адресної соціальної допомоги конкретній людині, «заповнення» недоліків державної соціальної політики. Їх діяльність поширює гуманістичні і альтруїстичні ідеї та настрої в суспільстві, показуючи цим, що в житті є речі більш цінніші ніж матеріальна винагорода. Своїми справами волонтери наповнюють змістом життям тих, хто з різних причин втратив життєвий орієнтир та впевненість в майбутнє. Тому вибрана для дослідження тема є актуальною в час, наповнений випробуваннями для України і її громадян.

Постановка завдання. У 1980-х рр. в центр уваги багатьох соціальних і політичних теорій потрапило поняття «громадянство», що традиційно визначає зв'язок між поняттями «нація» і «держава». Це, у свою чергу, викликало інтерес до інституту громадянства, розширення уявлень про його неоднорідності, про існування різних груп громадян і сферу їх зайнятості. З початком Революції Гідності один із напрямків діяльності громадян активізувався особливо і метою його було – забезпечення соціальної безпеки людини в любых умовах (миру, революції, війни, кризи). Отже, волонтерство в сьгоднішній Україні є тим національним проектом, що формує фундамент громадянського суспільства, привносячи в життя людей потребу в мирі, свободі, безпеці та справедливості. Тому **метою написання статті** стало прагнення дослідити на основі світового та нинішнього українського досвіду ефективність форм діяльності волонтерів по забезпеченню соціальної безпеки.

Ступінь дослідження теми. Широким полем для дослідницької діяльності у сфері новітніх суспільно-політичних відносин є пошук способів співіснування та співпраці волонтерських громадських організацій з державними установами заради досягнення синергетичного ефекту. Потребує дослідження законодавче регулювання діяльності волонтерських організацій, позитивна практика функціонування яких в Україні є переконливим фактом. Необхідним постає регулювання нормативної й адміністративної підтримки волонтерського руху, як суспільного феномену, з боку держави.

Питання суспільної активності громадян у сучасній науці розглядаються насамперед під час вивчення процесів становлення відкритого суспільства (Т. Леввіт, Дж. Ван Тіл, Л. Саламон, Х. Анхайер). Значна увага приділяється дослідженню практичної сторони здійснення благодійництва і волонтерства, розвитку механізмів та організаційних форм (П. Друкер, А. Турен, Д. Метьюз). Дослідження добровільної активності громадян з'ясовують окремі аспекти державної політики щодо волонтерських рухів (К. Бідерман, Л. Якобсон, І. Мерсіянова, В. Якимець). Детальніше волонтерство вивчається в межах спектра таких дисциплін як соціальна робота, соціальний менеджмент, соціальна психологія, соціальні технології [1].

Питання доброчинності та волонтерства у вітчизняній науці і практиці досліджували О. Безпалько, О. Брижовата, Р. Вайноле, І. Грига, М. Дейчаківський, Л. Дума, З. Зайцева, А. Зінченко, І. Зверева, Н. Заверико, І. Іванова, Н. Івченко, А. Капська, О. Карпенко, Л. Коваль, Н. Комарова, О. Кузьменко, О. Лисенко, В. Назарук, І. Пінчук, Ф. Ступак, С. Толстоухова, І. Трубавіна, О. Шатохіна, О. Яременко. Проте, актуалізації підлягають дослідження волонтерства як соціокультурного феномену, так як даний феномен набуває дедалі вагомшого значення і на світовому, і на загальноукраїнському рівнях.

Виклад основного матеріалу. Україна за період 1991-2015 років пройшла складний шлях державного становлення, сформувала конституційні, нормативно-правові та інституційні засади, але правовою державою так і не стала. Низьким залишається рівень впливу суспільства на владу, не в достатній мірі забезпечуються права людини і громадянина. Проїшовши випробування Революцією Гідності і втратами тисяч життів в АТО, держава так і не забезпечує дотримання норм законодавства, правових принципів і підходів у сфері управління суспільно-політичними процесами; рівень корупції не знижується, а тому втрачаються можливості швидшого подолання кризових явищ в економіці.

Водночас відзначається й та частина суспільства, яка на фоні безпрецедентного масштабу порушень прав людини, демонструє достатню зрілість правосвідомості, прагне боротися з корупцією, змінювати країну, розбудовувати соціально-ринкову економіку. Суспільство по відношенню до державної політики постійно нарощує шкалу вимог – не скільки економічно-соціальних, стільки політичних: подолання глибинних протиріч між владою і суспільством, припинення застосування каральних методів поводження з інакодумцями, зниження рівня втручання у діяльність громадських організацій, зменшення тиску на ЗМІ. Громадяни прагнуть постійного діалогу з владою при поступовому переході до норм публічної відкритості і підзвітності влади.

Більшість політологів, зважаючи на таку активність у вимогах до влади і активну при цьому громадську діяльність, вказують на зростання рівня громадянськості українців та на активізацію процесу сформування громадянського суспільства в Україні. Відзначається також, що дедалі частіше роль посередника між державою та широким колом громадськості по забезпеченню громадського контролю над усіма гілками влади виконують волонтерські об'єднання. Запобігаючи державній монополізації в різних сферах суспільного життя, волонтери допомагають вирішити соціальні, економічні, культурні проблеми суспільства. Крім цього, такі об'єднання, ставши суспільним феноменом України початку XXI століття, безпосередньо впливають на національну економіку, збільшуючи національний дохід та створюючи робочі місця.

Детальніше розглянемо сутність такого феномену як волонтерство. Термін «волонтер» у перекладі з англійської означає «добровольець». Волонтер, добровільно, не переслідуючи корисних цілей, займається діяльністю на користь суспільства, не отримуючи за це грошової винагороди[2]. Волонтер – це передусім, добра, милосердна людина, яка володіє неабиякими комунікативними навичками і приваблює до себе людей, розуміє проблеми оточуючих та співчуває їм, має бажання безкорисливо допомогти вирішувати проблеми інших людей, здебільшого перераховані вище якості притаманні жінкам. До того ж, волонтер характеризується порядністю, уважністю, відповідальністю, відвертістю зі своїми клієнтами [3, с. 52]

«Волонтер – це стан душі» – так вважає С. В. Толстоухова – директор Українського державного центру соціальних служб для молоді[4]. На думку М. Дейчаківського, волонтери – «найактивніші представники різних груп населення, які бажають своєю працею та участю надати дійову підтримку в становленні демократії в Україні, зробити конкретний внесок у поліпшення становища маргінальних груп чи в розвиток соціальної і культурної сфери» [4]. На думку італійського соціолога Ново Дізіонарію волонтер – «це громадянин, який вільно, а не для того, щоб продемонструвати свої моральні зобов'язання чи законні обов'язки керується ідеєю суспільної та приватної солідарності. Волонтер, одного разу показавши здатність виконувати свої громадянські та власні обов'язки, надалі переходить в цілковите розпорядження суспільства, сприяє рішенню місцевих проблем надаючи пріоритет відвідуванню бідних та знедолених»[5].

Як бачимо, лише з невеликої кількості висловлюваних думок, поняття «волонтер» і «волонтерство» є дуже широким. Але для нинішньої України феноменальність даної категорії, на нашу думку, більше проявляється в потужності соціально-суспільного руху, спроможного прийняти на себе частину повноважень державних соціальних установ. Це, насамперед, відбувається за рахунок оперативного реагування та надання ефективної адресної соціальної допомоги, що відповідає потребам і запитам конкретної людини; поширення гуманістичних та альтруїстичних ідей і настроїв в суспільстві; надання допомоги постраждалим в результаті стихійних лих, екологічних, промислових, гуманітарних катастроф, соціальних, національних, релігійних конфліктів і протистоянь.

Умовно весь спектр волонтерських проектів можна розділити за видами діяльності, цілям та завданням, які вони покликані вирішити: – проекти гуманітарної направленості – чи не найширший спектр добровольчих ініціатив, що включає в себе різного роду види допомоги, в першу чергу соціально-консультативні та правозахисні послуги, для різних категорій людей – це допомога дітям з проблемних сімей, адаптація людей з обмеженими можливостями, соціальна реабілітація колишніх злочинців тощо; – проекти екологічного спрямування, присвячені збереженню довкілля, подоланню наслідків техногенних аварій (виливи нафти, лісові пожежі тощо), підтримка діяльності національних парків та заповідників; – культурно-історичні ініціативи, спрямовані на збереження історичних пам'яток, культурного надбання країни у його матеріальних і нематеріальних проявах [6, с. 1].

Історична довідка. Термін «волонтер» почали використовувати наприкінці XVIII ст. у Франції. У 1792 р. під час Великої французької революції було розпущено королівську армію, але коли до кордонів країни підійшли австрійські війська, Франції терміново знадобився захист і тоді селяни, робітники та ремісники почали добровільно записуватися до національної гвардії. Їх називали волонтерами. Роком виникнення волонтерського руху вважається 1859, так як в цей час французький письменник-журналіст Анрі Дюман, вражений кривавими картинами битви при Сольфоріно, запропонував ідею створення Червоного Хреста – організації, яка працювала б на волонтерських засадах і надавала першу медичну допомогу пораненим бійцям. Принципами, сформульованими Анрі Дюманом, керуються сьогодні волонтерські організації в усьому світі.

До основних принципів волонтерського руху відносять:

- Визнання права на об'єднання за всіма чоловіками, жінками та дітьми, незалежно від їх расової належності, віросповідання, фізичних особливостей, соціального та матеріального становища;
- повага гідності та культури всіх людей;
- надання допомоги, безкоштовних послуг особисто або організовано – в дусі партнерства та братерства;
- визнання однакової важливості особистих та колективних потреб, сприяння колективній їх реалізації;
- постановка перед собою мети по перетворенню волонтерства на елемент особистого розвитку, набуття нових знань і навичок, удосконалення здібностей шляхом стимулювання ініціативи та творчості людей, які при цьому мають можливість бути творцями а не користувачами;
- стимул почуття відповідальності;
- заохочення сімейної, колективної, міжнародної солідарності.

Керуючись даними принципами та підсвідомому та цілком свідомому рівнях, в умовах Революції Гідності, зовнішньої агресії РФ проти України та кричущої неготовності державних структур ефективно реагувати на виклики, діяти в екстремальних умовах суспільного конфлікту, територіальної анексії та окупації частини української території, вітчизняне громадянське суспільство продемонструвало вражаючу здатність до

консолідації і мобілізації. В короткий термін зуміли створити дієву мережу громадських ініціатив та об'єднань, які взяли на себе вирішення найбільш гострих та невідкладних проблем, з якими українська спільнота не стикалася раніше: різнопланова допомога біженцям з окупованих територій, матеріально-технічне забезпечення військових, збір коштів та продовольства, закупівля медичного обладнання та медикаментів для поранених...

Гнучкі форми волонтерської діяльності на практиці виявилися найбільш продуктивними, адже обхід бюрократичних процедур за екстраординарних обставин призводить до економії часу та врешті-решт рятує людські життя. За соціально-економічної та політичної нестабільності маємо також відзначити всебічну підтримку добровольчої активності українських громадян, закріплення цієї тенденції як невід'ємної складової суспільного буття [6, с.1].

Отже, волонтерська діяльність – це шлях самопізнання і самоперевірки. Тому в добровільній роботі беруть участь різні категорії волонтерів, яких об'єднує любов до людей, доброта, милосердя, комунікабельність, вміння спілкуватись, розуміння і бажання допомагати вирішенню проблем іншої людини, співчуття, терпіння, порядність, уважність, безкорисливість, відвертість, відповідальність, відкритість. За рахунок волонтерства, в якості одного з механізмів, досягається сталий розвиток суспільства, так як дії волонтерів спрямовуються на боротьбу з бідністю, охорону здоров'я, упередження лих та вчасне реагування, соціальну інтеграцію, подолання соціальної нерівності та дискримінації. Все це є феноменом соціального спрямування, значимість якого в світовому вимірі підтверджується його визнанням ООН, як суспільно-корисної діяльності на добровільній основі, що повинна бути важливою складовою будь-якої стратегії держави.

Волонтерський рух існує вже багато сторіч. І хоча в різних країнах це явище має різні назви – у Ботсвані – *terphato*, в Еквадорі – *minga*, в Індонезії – *gotongroyong*, у Руанді – *kwitango*, у Південній Африці – *ubuntu*, у Південній Азії – *shramadana*, воно є універсальним людським феноменом, який зустрічається в усіх культурах, на всіх рівнях економічного розвитку, серед представників обох статей і людей різного віку. Волонтерський рух поширений у багатьох країнах світу.

В демократичних суспільствах більше як 100 країн світу участь добровольців у реалізації конкретних цілей та завдань має важливе значення в контексті «пробудження» в соціумі гуманізму, альтруїзму, відповідальності, допомоги ближньому. Світове волонтерство об'єднано в глобальний світовий рух (100 млн. осіб дорослого населення планети), де задіяні близько 60% жінок та близько 40% чоловіків, що регулярно працюють в позаробочий час у волонтерських організаціях. В США – це близько 60% серед жінок, які присвячують волонтерській діяльності в середньому 3,4 год. на тиждень та близько 50% серед чоловіків (3,6 год. на тиждень). Громадяни Канади працюють волонтерами в середньому 191 годин на рік, що є еквівалентом 578 000 робочим місцям з повною зайнятістю. У Франції в акціях волонтерських організацій приймають участь 19% дорослого населення (з них 60% регулярно), віддаючи волонтерській діяльності більше 20 год. на місяць [7].

Найбільшого поширення волонтерський рух набув в США. В роки «великої депресії», коли 3 млн. добровільних учасників не комерційних організацій використовувалися для виконання важливої роботи зі збереження довкілля та природних ресурсів, формували благодійні організації. В даний час надзвичайно позитивним є система тісної співпраці державних органів влади з громадськими організаціями і, особливо, з волонтерськими структурами. Президент Дж. Буш у 2002 р. підтримав створення Корпусу свободи США для підтримки і координації роботи на громадських засадах, а у 2003 р. було створено Президентську раду зі служби та громадської участі. На цей період діє понад 500 волонтерських центрів, а фінансовий еквівалент волонтерської праці на рік в США становить більш як \$ 5300 млрд. Діяльність волонтерів приносить суспільний прибуток та забезпечує вклад у ВВП від 4 до 8% [8, с. 75]. Крім того, система американського волонтерства передбачає для його дієвих учасників перевагу при трудовлаштуванні, забезпечує набуття їм репутації і популярності, посилює їх конкурентну перевагу відносно інших спеціалістів, прирівнюється до загальної трудової діяльності.

2011 рік було оголошено Роком волонтерства, а щороку 5 грудня відзначають День волонтера. У Англії волонтерство спрямоване на соціальну роботу, на збереження довкілля; у Франції – на діяльність в місцевих органах влади, в державних установах, органах поліції, посольствах і консульствах; в Німеччині – на добровільну діяльність в лікарнях по догляду за хворими, на роботі з дітьми і молоддю, в будинках для літніх людей, в дитячих закладах, на фермах, лісних господарствах, музеях, притулках для тварин тощо [9].

Якщо детальніше, то у США, наприклад, завдяки використанню добровільної допомоги та діяльності добровільних помічників будується вся система допомоги та надання соціальних та соціально-психологічних послуг. Традиції волонтерства в США мають глибоке коріння. Історія США свідчить, що неоцінену роль у період воєнних дій між Північчю і Півднем зіграли жіночі благодійні комітети, які створювалися при лікарнях і військових шпиталях. У надрах таких благодійних товариств і комітетів почали створюватися перші агенції, які надавали окремі види соціальної допомоги. Сотні жінок, а з ними – молодь, безкорисливо віддавали свої знання і досвід самотнім матерям у питаннях виховання дітей, а також самим дітям, позбавленим з огляду на різні причини батьківського тепла. Це стало початком нового і абсолютно унікального соціально-педагогічного явища – волонтерства або добровільного соціального служіння, яке поступово розповсюдилося на всі континенти.

Відмінною рисою розвитку волонтера в США є децентралізація, яка знаходить своє віддзеркалення в наявності і реалізації різних соціальних програм на всіх рівнях: федеральному, штату, місцевому. Такий програмний підхід має переваги, що дозволяють оперативно реагувати на соціальні потреби різних категорій населення з урахуванням місцевої специфіки. Активно взаємодіють з громадськими організаціями місцеві органи влади, у компетенції яких знаходиться шефська допомога і робота з добровольцями. У таких штатах як Каліфорнія,

Колорадо, Детройт, Новий Орлеан та ін., накопичений вагомий досвід волонтерської роботи з дітьми і батьками: організація спеціальних груп професійного навчання для батьків, забезпечення допомоги по працевлаштуванню; здійснення догляду за дітьми працюючих у денний і вечірній час батьків; створення центрів здоров'я для незаміжніх матерів, робота з прийомними сім'ями; допомога батькам у веденні домашнього господарства тощо. Таким чином, особливість соціальної роботи в США, пов'язана з децентралізацією, активним залученням волонтерів на місцевому рівні в реалізації конкретних соціальних програм, дає свій позитивний результат.

Сьогодні тисячі вчителів, лікарів, адвокатів, поліцейських, соціальних працівників на добровільних засадах працюють в закладах з метою надання допомоги людям, які потрапили в складну життєву ситуацію. До таких послуг можна віднести роботу різноманітних «телефонів довіри», соціально-психологічних служб, агенцій по працевлаштуванню неповнолітніх, створенню спільних програм із громадськими організаціями по створенню сприятливого клімату в деструктивних сім'ях та ін.

Важливим є той факт, що так звані волонтерські години починають напрацьовувати ще в шкільні роки. Дуже багато американців повертаються до активної волонтерської роботи вже будучи людьми похилого віку, виходячи на пенсію. В Великобританії на волонтерському русі засновані усі дитячі гуртки, садочки для працюючих мам, реалізація різноманітних програм соціального характеру. У багатьох фірмах за кордоном існує навіть корпоративне волонтерство. Як правило, мінімум двоє співробітників добровільно беруть участь в реалізації різних зовнішніх соціальних програм своєї компанії. Такий підхід відрізняється від індивідуального волонтерства тим, що передбачає внесок самої компанії у розвиток місцевого співтовариства за рахунок професіоналізму та компетенції своїх співробітників. Прикладами корпоративного волонтерства є безкоштовні юридичні консультації, лекції в школах співробітників високотехнологічних компаній і т.п.

Волонтерство в кожній із країн регулюється певним законодавством. Наприклад, Чехія акредитує неурядові організації, які здійснюють відбір і навчають волонтерів, підписують з ними контракти і направляють на роботу в організації, які їх потребують. Угорське законодавство містить положення про те, що «організаторами волонтерської діяльності» можуть бути добродійні організації, державні установи, державні або приватні постачальники послуг в сферах соціальної допомоги, культури, освіти і захисту меншин. Італійське законодавство надає волонтерам певний захист і права, накладає низку обов'язків на волонтерські організації, зокрема, обов'язкове страхування здоров'я і відповідальності перед третіми особами, а також визначає відмінність між волонтерською працею і соціально-трудовими відносинами [10]. В Україні волонтерська діяльність теж регулюється законодавчими нормативними документами.

Українське законодавство, яке регулює діяльність волонтерського руху, представлено Законами України «Про волонтерську діяльність» [11], «Про громадські об'єднання» [12] та «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [13] та ін. Дані Закони покликані полегшити систему реєстрації і діяльності волонтерських організацій. Дещо вдалось, на думку волонтерів, поліпшити: благодійні організації отримали можливість реєструватися за тими ж процедурами, які передбачені для підприємств та інших юридичних осіб, що значно спростило процес їхньої легалізації, а громадські об'єднання дістали змогу відшкодувати витрати, пов'язані з діяльністю волонтерів; в певній мірі удосконалилась система заходів з мобілізації до лав АТО – було дозволено здійснювати її за рахунок коштів місцевих бюджетів, неурядових організацій, фізичних та юридичних осіб і це поліпшило життєзабезпечення призваних до військової служби [14]; особам, які перебувають на державній або іншій публічній службі, дозволено здійснювати публічний збір благодійних пожертв для забезпечення босездатності Збройних Сил України; благодійна, гуманітарна та технічна допомога внутрішньо переміщеним особам була звільнена від податків, зборів та інших загальнообов'язкових платежів [15]; митне оформлення міжнародної допомоги здійснюється за спрощеним порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України; в певній мірі забезпечується звільнення в період проведення АТО від оподаткування податком на доходи фізичних осіб благодійної допомоги, призначеної для учасників бойових дій.

Водночас, на думку частини політичних та громадських експертів, норми Закону України «Про волонтерську діяльність» ускладнюють діяльність міжнародних волонтерів й перешкоджають розвитку волонтерського руху в Україні. Перебування іноземців в Україні обмежується терміном у 90 днів, введено страхування громадськими об'єднаннями іноземних волонтерів. Крім того, законом не передбачена участь волонтерів у подіях АТО з послідуочим статусним та фінансово-податковим регулюванням, не проводиться обов'язкове страхування волонтерської діяльності та ін.

5 березня 2015 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України (щодо волонтерської діяльності)», в якому враховуються інтереси всіх волонтерських ініціатив та організацій, які залучають до своєї діяльності волонтерів. Згідно з ним, скасовується обов'язкова реєстрація волонтерських організацій в Міністерстві соціальної політики, визнаються неформальні групи, дозволяється індивідуальна волонтерська діяльність, скасовується обов'язкове страхування.

Волонтерство в Україні тільки починає свій розвиток. Для періоду 90-х років ХХ століття характерним було так зване «контрольоване волонтерство», що характеризується систематичністю, адмініструванням, координацією дій. В 1998 році Україна приєдналася до програми розвитку волонтерського руху в країнах Східної та Центральної Європи, що дало змогу створити перший центр волонтеріату; із 1999 р. починають з'являтися підручники, які описували принципи волонтерського менеджменту і пропагували волонтерство як серед громадських організацій, так і серед громадськості загалом [6, с. 15-16.]. 2001р. став роком приєднання України до ухваленого ООН рішення про святкування Міжнародного року волонтерів і це вплинуло на популяризацію теми волонтерського руху у засобах масової інформації.

В 2011 році, за оцінками ООН, волонтерський досвід мали лише 3-4% населення України, то за дослідженням GfK Ukraine [16], проведеним у листопаді 2014 року, такий досвід уже мали 23% українців, з них 9% почали займатися волонтерством з листопада 2013 року. Більше половини українців (62%) визнає роль волонтерів у політичних змінах, а 81% схильні вважати волонтерський рух обов'язковою складовою громадянського суспільства.

Точну кількість волонтерських організацій, які діють в Україні, назвати важко. Серед українських волонтерських організацій виділяються: Волонтери ООН–Україна, Всеукраїнський Громадський Центр «Волонтер» (Київ), Центр Волонтеріату «Добра Воля» (Київ), Харківський центр волонтерів, Хвиля Добра (Харків), Волонтерський рух Сумщини. У 2008 році з ініціативи Інституту громадського лідерства було сформовано довідник громадських організацій м. Львова (150 організацій). 16 організацій із цього переліку займаються діяльністю, пов'язаною із волонтерським рухом (близько 10%).

Серед львівських організацій роботою із волонтерами займаються ЛМГО «Крила надії», ЛМГО «Карітас-УГКЦ», ЛМГО «Академія української молоді», БО «Центр освітніх ініціатив», ЛМГО «Спілка форум», ГО «Самопоміч», ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя», ЛМГО «Станиця Львів Пласту – НСОУ», Товариство Червоного Хреста та ін.

Активно розвивається волонтерський рух у Тернопільській, Запорізькій, Львівській, Вінницькій, Херсонській областях. Напрями діяльності волонтерів – рух матерів проти наркотиків і СНІДу, підготовка молоді до ролі батьків, психологічна допомога вагітним жінкам, соціальний патронаж дітей інвалідів, профілактика наркоманії; допомога безпритульним дітям, дітям-сиротам із кризових сімей, учням шкіл-інтернатів. Один із напрямів волонтерства на Луганщині – так звана «Ветеранська аптека». Понад 23,5 тис. волонтерів-пенсіонерів підтримують та організують надання матеріальної допомоги інвалідам, ветеранам війни і самотнім людям. На базі Червоного Хреста здійснюють прийом 37 медиків-волонтерів.

Активний розвиток волонтерського руху спостерігається і серед студентів українських ВУЗів. У різних регіонах залучення людей до діяльності волонтерами відбувається різними шляхами і на основі різних принципів. Найбільш розповсюджений варіант – залучення студентів відповідних спеціальностей (соціальних робітників, психологів, юристів, медиків) до соціальної роботи через волонтерські групи. Так, у місті Запоріжжі на добровільних засадах працюють 12 соціальних педагогів та психологів-студентів факультету соціальної педагогіки та психології Запорізького державного університету. Волонтери займаються статевою освітою підлітків у літніх таборах шкіл. У Дніпропетровській області діє програма «Терези Феміди», де задіяний волонтерський молодіжний юридичний клуб. До складу клубу входять студенти-правовики випускного курсу Дніпропетровського державного університету.

Як відомо значне місце у волонтерській соціальній роботі посідають релігійні організації. На відміну від громадських, релігійні організації в Україні виконують значну за обсягами і різноманітну за напрямками соціальну роботу: у м. Житомирі до роботи клубу сімейного спілкування «Особлива дитина» для дітей з особливими потребами і їх батьків при Житомирському обласному Центрі ССМ залучено 8 волонтерів легіону при католицькому костелі святої Софії. Вони здійснюють соціальний патронаж дітей-інвалідів вдома. Взаємодія з релігійними організаціями багатьох конфесій, на нашу думку, допоможе розширити і урізноманітнити соціальну роботу, яку виконують волонтери. Певна пересторога у взаємодії в ССМ з релігійними організаціями, на наш погляд, обумовлена інерцією мислення і здебільшого невиправданим страхом. При взаємній повазі до віросповідання кожного з партнерів цього можна уникнути.

Отже, можна зробити висновок, що волонтерська діяльність в Україні, хоча і не стала масовою, проте є такою, що дозволяє говорити про неї як про динамічне суспільне явище та як про важливий механізм формування громадянського суспільства. Інтенсивність функціонування волонтерських організацій відзначається з початком військових дій на Сході України.

Війна перевернула з ніг на голову життя багатьох українців. Чоловіки покинули рідні домівки і подалися на фронт захищати рідну землю від ворога. Не меншу хоробрість показують й жінки-волонтерки. Вони не шкодують ані часу, ані сил, ані навіть життя: збирають кошти, купують все необхідне і відвозять на фронт. Взагалі ж 2014 рік позначився суттєвим зростанням кількості громадян України, залучених до благочинної та волонтерської діяльності. Так, за даними соціологічного дослідження, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва» спільно з КМІС, 32,5% українців лише протягом травня-вересня 2014 р. мали досвід переказів коштів на рахунки української армії. Ще 23% громадян скористалися допомогою благодійних фондів та волонтерських організацій, передавши кошти, речі та продукти саме через ці громадські інституції. 9% громадян приймали участь у магазинних акціях, купивши товари за списками для потреб армії та передавши їх волонтерам. Особисто допомагали вимушеним переселенцям речами та грошима 7% українських громадян. Безпосереднім збором коштів, ліків, речей та доставкою їх в зону проведення АТО займались 3%.

Згідно із даними дослідження «Волонтерський рух в Україні», підготовленого GfK Ukraine на замовлення ООН в Україні, громадяни України надають великого значення волонтерському руху в розвитку суспільних процесів: 62% визнають роль волонтерів у змінах останнього року; 85% вважають, що волонтерський рух допомагає зміцненню миру; 81% схильні вважати волонтерський рух обов'язковою складовою громадянського суспільства [17].

32,5% українців особисто переказали свої кошти на рахунки української армії. Селяни відзначились вищою доброчинністю, а ніж міські жителі [18]. Експерти вказують, що майже 1/4 українців (23%) мали досвід волонтерства,

із них 9% почали займатись волонтерством протягом останнього року. Основним напрямком діяльності волонтерів у 2014 р. стала допомога українській армії та пораненим – цим займалися 70% волонтерів [6, с.12].

Українська волонтерська організація з допомоги армії, засновником і лідером якої є Юрій Бірюков, але переважаючою більшістю є жінки. Вони займаються забезпеченням армії засобами особистого захисту, технікою, обладнанням, лікуванням поранених, ремонтом будівель військових частин, закупівлею індивідуальних аптечок. Також, ведеться активна робота з забезпечення української армії безпілотною розвідувальною авіацією. На забезпеченні волонтерів цієї групи знаходяться кільканадцять військових підрозділів. Учасниками організації була проведена діагностика літака (бортове ім'я «Фенікс»), здійснено ремонт двигунів та шасі, закупили нові шини, відремонтували гвинти, встановили нове обладнання. Нині літак виконує транспортні завдання в зоні АТО.

Благодійний фонд, створений на основі волонтерської групи «Підтримай армію України», об'єднав більше 12 тисяч учасників з усієї України і світу та реалізує понад дві сотні проектів по підтримці армії. Перші проекти групи на початку березня 2014 року були пов'язані з виведенням військовослужбовців із Криму, а також підтримкою військових підрозділів, що першими встали на захист української території. Фонд спеціалізується на питаннях матеріально-технічного забезпечення військових у зоні АТО (одяг, взуття, амуніція, обладнання та інструменти, покращення побутових умов), проектах у сфері військово-цивільного співробітництва в зоні АТО, допомозі медичним закладам та польовим госпіталям на прифронтовій території та в зоні проведення бойових дій. За перші 10 місяців своєї діяльності волонтерами фонду зібрано коштів та товарів на загальну суму більше ніж 1,3 мільйони доларів. Волонтери фонду постійно відвідують зону АТО та підшефні військові підрозділи з метою уточнення та актуалізації потреб військових. Регіональні представництва фонду діють у Запоріжжі, Маріуполі, Луцьку та на Закарпатті. На волонтерському складі постійно проходить збір речей першої необхідності для військових у зоні АТО. Головою правління фонду є велична та смілива жінка Анна Сандалова.

Волонтерська сотня заснована депутатом України, громадською діячкою Оленою Масоріною. З початку свого існування, Волонтерська Сотня діяла під час Євромайдану, зокрема, надавали допомогу пораненим, нині – допомагають бійцям АТО. Під опікою групи знаходяться переважно добровольчі батальйони – більше 30. Основними завданнями фонду є допомога підрозділам ЗСУ та МВС не летальними системами захисту, технічна, медична та продовольча допомога. Організація надає допомогу пораненим, займається госпіталізацією, допомогою в лікуванні, залученням іноземних спеціалістів, реабілітацією під час та після одужання, допомагає військовим госпіталям зони АТО. Також організовує благодійні культурні заходи, направлені на допомогу українським бійцям – концерти, виступи, фестивалі, ярмарки тощо. Штаб організації знаходиться в місті Києві.

Ф.О.Н.Д. Діани Макарової – ініціативна група активістів з надання допомоги армії та Національній гвардії України, пораненим та біженцям, сім'ям військовослужбовців. Ф.О.Н.Д (Фонд оперативної національної допомоги) поповнюється за рахунок добровільних внесків небайдужих громадян різних країн. Фонд існує з 21 січня 2014 року та починав з постачання необхідних речей активістам Майдану, в тому числі виробляв бронезилети. Надалі організація займається адресною допомогою військовим, які знаходяться в зоні проведення АТО. Перевізники Ф.О.Н.Д.у доставляють посилки, замовлені бійцями, одразу на позиції. Голова Ф.О.Н.Д.у Діана Макарова нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня.

БО «БФ Марини Шеремет» – засновником і лідером є Марина Шеремет. Волонтери Фонду, Бобровицька Лариса та Калосєва Маргарита щоденно здійснюють різні види благодійної діяльності, які направлені на задоволення потреб та звернень бійців, допомагають дітям-сиротам, що виїхали з окупованих територій – це збір одягу, іграшок та побутових приладів для багатодітних сімей-переселенців, забезпечення дітей харчуванням в достатньому обсязі та інше. Щотижня в зону бойових дій (госпіталі, лікарні, батальйони та взводи Національної гвардії) волонтери відвозять зібрану матеріальну такі допомогу: ліки, продукти харчування, форма та інше.

Олена Мокренчук, волонтерка зі Сніжного Донецької області. До війни: викладач в університеті, журналістка, мама чотирьох дітей, одного внука. Майдан. А з квітня 2014 жінка взялася допомагати українським військовим, які протистоять терористам на Сході. Разом з двома місцевими добровольцями на передову їздила два рази на тиждень, потім – через день, останні кілька місяців – щодня. Починали з продуктів, води, одягу. Потім пішли «броніки», каски. Зараз хлопці просять оптику: біноклі нічного бачення, тепловізори. Часто возимо запчастини до БТРів, вже навчилась розбиратися у мастилах». Не раз доводиться віч-на-віч спілкуватися з терористами. Були й арешти у Слов'янську, Донецьку та Червонопартизанську; неодноразово потрапляли під обстріли. Звикли до того, що навколо все горить, земля чорна від згарих, але звикнути до смерті молодих хлопців-захисників України не під силу нікому.

Кошти волонтерка збирає через соціальні мережі. Є постійні благодійники, зокрема із США, Іспанії, Казахстану, Ірландії і навіть з Росії. Якщо навесні за тиждень-два ледве назбирувала дві тисячі гривень, то тепер буває і 150-200 тисяч. Прикро, що багато нечистих на руку прагнуть нажитися на війні: якщо спочатку «броніки» брали по 600 гривень, то зараз перекупники продають їх по чотири тисячі, «беушна» каска навесні коштувала 700 гривень, тепер – 4100.

Військові дуже трепетно відносяться до їх роботи, адже жінка-волонтер на фронті – це уособлення усіх жінок України: мам, дружин, дочок, сестер. У випадку найменшої небезпеки вони готові всі разом закрити своїми плечима і відчайдушно захищати.

Армія SOS під керівництвом Юрія Касьянова є однією з найбільших волонтерських груп України. Членами організації є громадяни України, Великобританії, США, Канади та Литви. Не має певної специфікації або спеціалізації на певних потребах армії – надають різнопланову допомогу, використовують адресний метод надання допомоги, у виборі допомоги керуються запитом командирів військових частин. Доставляють ресурси у військові частини або одразу на фронт. Список забезпечуваних ними військових підрозділів постійно змінюється, в залежності від потреб армії. Допомога приймається у вигляді електронних пожертв та безпосередньо речами у штабі фонду – місто Київ. Також, організація має представництво у Дніпропетровську, налаштована можливість отримання допомоги з Великобританії, США та Канади.

Висновки. Перед лицем рушійних сил природи не існує шкали, за якою можна визначити цінність нації. Як унікальна чистота байкальської води залежить від крихітного рачка епішури, так і доля цілого людства може виявитися залежною від досвіду спільноти, котра поки що лишається за лаштунками історії. Безглуздо нав'язувати народоді чужі йому цінності, пропонуючи за зразок якийсь інший народ, бо тільки в рамках природних законів можна вершити історичну долю [19, с.20].

Без самоусвідомлення побудувати державу, вершити історичну долю неможливо. Проявом самоусвідомлення, на нашу думку, є волонтерство в умовах війни, яке в великій мірі виконало функцію держави по формуванню і забезпеченню української армії в 2014-2015 роках, по організації виживання переселенців з зони АТО; яке, набуваючи досвіду суспільної організації в складних умовах виживання через механізм громадських організацій, підняття загальносуспільної активності народу, встановлення тотального контролю над процесами державотворення всіх рівнів, зуміє стати в певний час тою силою, завдяки якій відбудеться перехід до нового рівня державного будівництва, завдяки якій буде вершитися історична доля.

Прийняття системного законодавства, спрямованого на врегулювання благодійної та волонтерської діяльності, безумовно, створює умови для розвитку якісно нового рівня цієї діяльності та взаємодії волонтерів з органами державної влади. Необхідно долучити волонтерів до числа претендентів на отримання статусу «учасник бойових дій»; сприяти створенню інформаційних матеріалів з висвітлення кращих волонтерських практик у форматі різноманітних теле-, радіо-, інтернет- програм; популяризувати приклад взаємодії бізнесу, волонтерських організацій та влади; розробити систему координації роботи із волонтерами на тимчасово окупованих територіях з метою залучення приватних благодійних фондів, донорських організацій української діаспори та волонтерських організації України для перевезення гуманітарної допомоги населенню від імені держави та ін.

В історії українського поступу відбулися фундаментальні процеси, пов'язані з усвідомленням людиною буття в цілому, самої себе і своїх меж. Українці в певний момент усвідомили сутність світу в якому живуть і власну визначеність через діяльність в намаганні видозмінити світ – тому через механізм волонтерства взяли певну відповідальність за долю нації та держави. Постаивши за мету досягнення соціального миру, волонтери своєю діяльністю намагаються утвердити в країні найелементарніші європейські стандарти життя та «стимулюють» державу до такого рівня перетворень, щоб в найближчій перспективі гарантувати соціальну безпеку та динамічний розвиток України.

Список використаних джерел

1. Крапівіна Г.О. Людські ресурси та їх мотивація в добровольчестві / Вісник Львівського інституту економіки і туризму : зб. наук. статей / Г.О. Крапівіна – Львів : ЛІЕТ, 2010. – № 5. – 328 с. – С. 117–123.
2. Волонтерський рух України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/16330826/pravo/volonterskiy_ruh_ukrayini
3. Волонтерство. Порадник для організатора волонтерського руху / Укл. Т.Л. Лях, авт. кол.: О.В. Безпалько, Н.В. Заверіко, І.Д. Зверева, Н.В. Зімовець та ін. -К.: ВГЦ «Волонтер», 2001. – 176 с.
4. Офіційний сайт Волонтерство – це стан душі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vol0nter.blogspot.com/2014/10/blog-post_36.html
5. Офіційний сайт Волонтерство – це стан душі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vol0nter.blogspot.com>
6. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. / Горелов Д. М., Корнієвський О. А. – К.: НІСД, 2015. – 36 с.
7. Офіційний сайт UNVolunteers [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2007/N0147881>
8. Крапівіна Г. О. Світовий волонтерський рух: стан і статус / Г.О. Крапівіна // Вісник економічної науки України, 2012. – № 1. – С. 73-76.
9. Офіційний сайт ЄС [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ec.europa.eu/citizenship/european-year-of-volunteering/index_en.htm
10. Офіційний сайт Gesetze im Internet [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/f_jfg/gesamt.pdf
11. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19 квітня 2011 р. № 3236-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>
12. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

13. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 5 липня 2012 р. №5073-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>
14. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення матеріально-фінансового забезпечення обороноздатності держави» (№ 1190-VII)
15. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 р. (№ 1706-VII)
16. Офіційний сайт GfK [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gfk.com/ua/Documents/Presentations/report_vyshlisky.pdf
17. Офіційний сайт Новини UNIAN [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.net/ukr/news/news-462928.html>
18. Офіційний сайт Фонду Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dif.org.ua/ua/commentaries/sociologist_view/32anizh-miski-zhiteli.htm
19. Околітенко Н. Доля України у світлі законів ойкумени / Н. Околітенко // Наука і суспільство, 2015. – № 3-4. – С. 16-26.

References

- Krapivina G.O. Ljuds'ki resursy ta i'h motivacija v dobrovol'chestvi / Visnyk L'vivs'kogo instytutu ekonomiky i turyzmu : zb. nauk. Statej. – L'viv : LIET, 2010. – № 5. – 328 s. – S. 117–123.
- Volonters'kyh ruh Ukraïny [Elektronnyj resurs]. : http://pidruchniki.com/16330826/pravo/volonterskiy_ruh_ukrayini
- Volonterstvo. Poradnyk dlja organizatora volonters'kogo ruhu /Ukl. T.L. Ljah, avt. kol.: O.V. Bezpal'ko, N.V. Zaveriko, I.D. Zvereva, N.V. Zimovec' ta in. - K. : VGC «Volonter», 2001. – 176 s.
- Oficijnyj sajт Volonterstvo – ce stan dushi [Elektronnyj resurs]. : http://volonter.blogspot.com/2014/10/blog-post_36.html
- Oficijnyj sajт Volonterstvo – ce stan dushi [Elektronnyj resurs]. : <http://volonter.blogspot.com>
- Volonters'kyj ruh: svitovyj dosvid ta ukrai'ns'ki gromadjans'ki praktyky : analit. dop. / Gorjelov D. M., Kornijevs'kyj O. A. – K.: NISD, 2015. – 36 s.
- Oficijnyj sajт UNVolunteers [Elektronnyj resurs]. : <http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2007/N0147881>
- Krapivina G. O. Svitovyj volonters'kyj ruh: stan i status // Visnyk ekonomichnoi' nauky Ukraïny, 2012. – № 1. – S. 73-76.
- Oficijnyj sajт JeS [Elektronnyj resurs] : http://ec.europa.eu/citizenship/european-year-of-volunteering/index_en.htm
- Oficijnyj sajт Gesetze im Internet [Elektronnyj resurs]. : http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/f_jfg/gesamt.pdf
- Pro volonters'ku dij'al'nist' : Zakon Ukraïny vid 19 kvitnja 2011 r. № 3236-VI. [Elektronnyj resurs]. : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>
- Pro gromads'ki ob'jednannja : Zakon Ukraïny vid 22 bereznja 2012 r. № 4572-VI. [Elektronnyj resurs]. : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
- Pro blagodijnu dij'al'nist' ta blagodijni organizacii' : Zakon Ukraïny vid 5 lypnja 2012 r. №5073-VI. [Elektronnyj resurs]. : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>
- Zakon Ukraïny «Pro vnesennja zmin do dejakyh zakonodavchyh aktiv Ukraïny shhodo posylennja material'no-finansovogo zabezpechennja oboronozdatnosti derzhavy» (№ 1190-VII)
- Zakon Ukraïny «Pro zabezpechennja prav i svobod vnutrishn'o peremishhenyh osib» vid 20 zhovtnja 2014 r. (№ 1706-VII)
- Oficijnyj sajт GfK [Elektronnyj resurs]. : https://www.gfk.com/ua/Documents/Presentations/report_vyshlisky.pdf
- Oficijnyj sajт Novyny UNIAN [Elektronnyj resurs]. : <http://www.unian.net/ukr/news/news-462928.html>
- Oficijnyj sajт Fondu Demokratychni inicyatyvy imeni Il'ka Kucheriva [Elektronnyj resurs]. : http://dif.org.ua/ua/commentaries/sociologist_view/32anizh-miski-zhiteli.htm
- Okołitenko N. Dolja Ukraïny u svitli zakoniv ojkuмены. // Nauka i suspil'stvo, 2015. – № 3-4. – S. 16-26.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Шимченко Людмила Анатоліївна, кандидат філософських наук, доцент кафедри політичної економії Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08400, Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Шимченко Людмила Анатольевна, кандидат философских наук, доцент кафедры политической экономики Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08400, Украина

DATA ABOUT THE AUTHOR

Shimchenko Ljudmila Anatol'evna, candidate of philosophical sciences, associate professor, associate professor of department of political economy
Pereyaslav-khmel'nickiy GPU to the name of Grigory Skovorody
street of Sukhomlinskogo, 30, Pereyaslav-khmel'nickiy, 08400, Ukraine